

9.1 Meerkoet (*Fulica atra*)

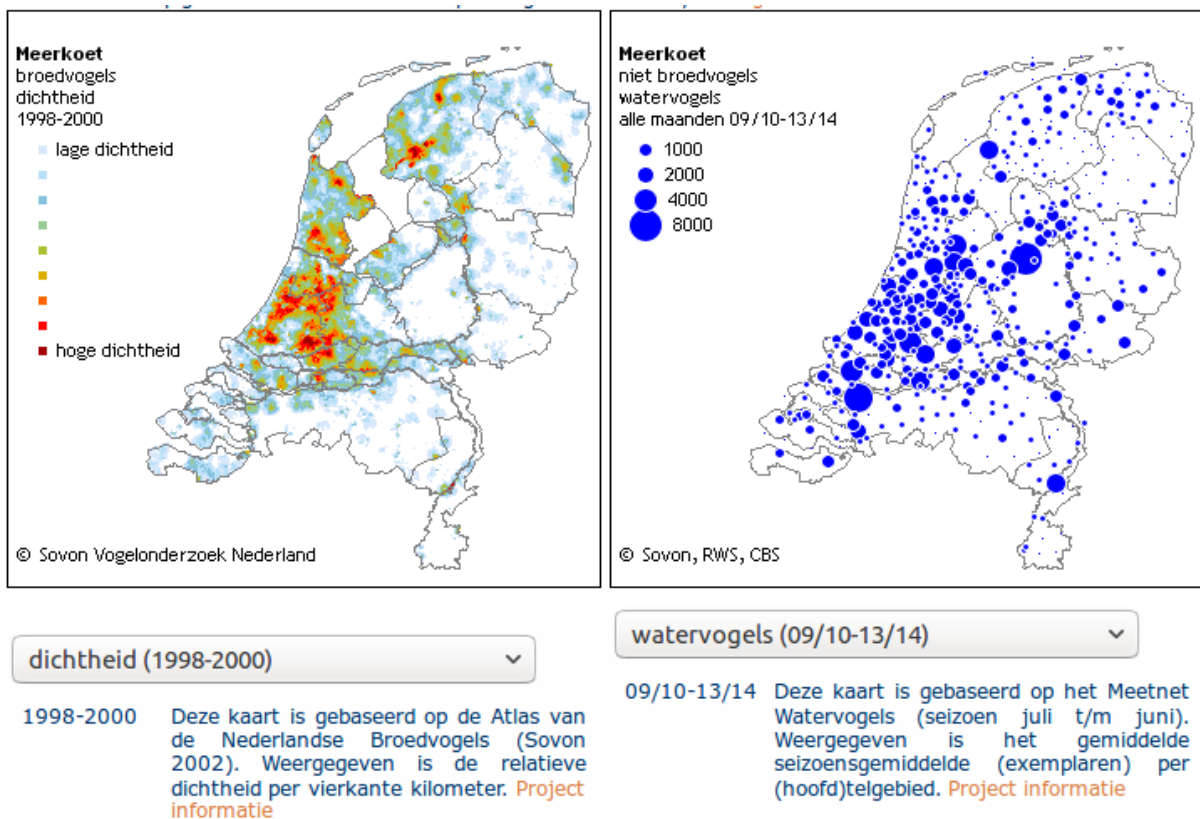
1. Status

Tot 1 maart 2017 was onder voorwaarden ontheffing verleend voor het doden van meerkoeten met het hagelgeweer op percelen waar schade dreigt of voorkomt, ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen in delen van de provincie. In de voorschriften bij de ontheffing werd aangegeven dat er eerst tenminste twee preventieve maatregelen moesten zijn genomen, waaronder een (effectieve) afrastering, voordat tot het gebruik van de ontheffing mocht worden overgegaan.

2. Aantal en verspreiding

Landelijk

Volgens Sovon broedden in Nederland in de periode 1998-2000 130.000-180.000 paar meerkoeten en was het geschat maximum winter/doortrek 410.000 (2005-2010). Figuur 1 toont de landelijke verspreiding als broedvogel en in de winter.

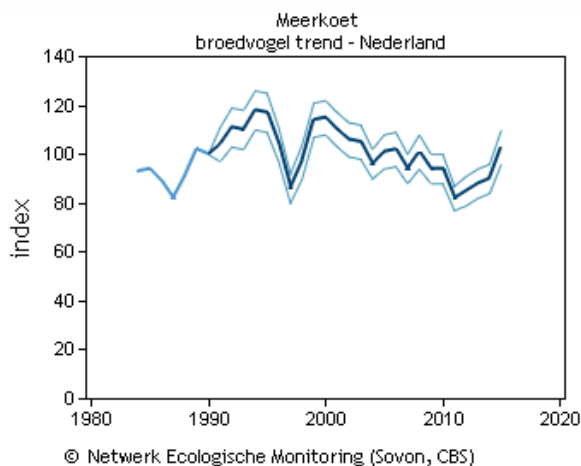

Broedtijd

Meerkoeten broeden bijna overal waar zoet water met enige oevervegetatie aanwezig is. Ze ontbreken dan ook alleen in de droogste delen van de hogere gronden. De dichtheden zijn het hoogst in moerassen en open boerenland met veel sloten in de lage delen van het land. In de twintigste eeuw wist de Meerkoet te profiteren van de uitbreiding van oppervlaktewateren en de voedselverrijking van zulke wateren. Bovendien verdween zijn schuwheid en werd de Meerkoet tot in de grote steden een bekende broedvogel. De landelijke stand was de afgelopen decennia betrekkelijk stabiel, met echter een forse inzinking na een tweetal strenge winters rond 1995.

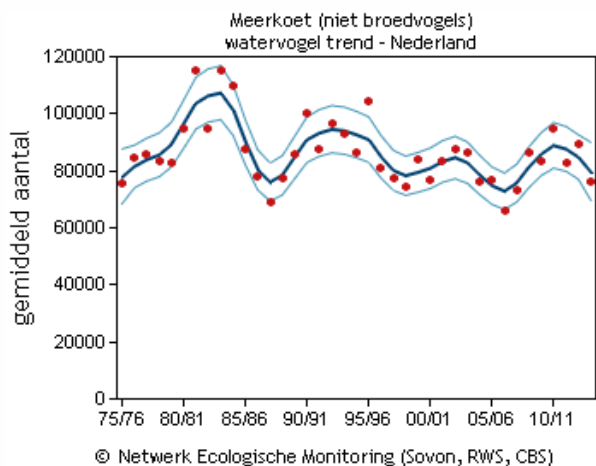
Buiten broedtijd

Buiten de broedtijd zijn Meerkoeten overal bij zoet water te vinden, van grachten in steden of boerenland met sloten tot plassegebieden. Nederlandse Meerkoeten, voor zover standvogel, worden in het winterhalfjaar aangevuld door noordoostelijke soortgenoten. In het najaar vinden we concentraties tot tienduizenden Meerkoeten op het Veluwemeer, het Markermeer en soms elders; de vogels doen zich hier te goed aan waterplanten. Daarna verspreiden ze zich wat egalier over het land. De landelijke aantallen zijn het hoogst midden in de winter, met bij strenge vorst concentraties op ijsvrije wateren. De getelde aantallen vertonen geen duidelijke trend. De schommelingen hangen maar ten dele samen met het winterweer bij ons.

Nederland Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Broedvogels (BMP). Weergegeven is de jaarlijkse index van de broedpopulatie t.o.v. 1990 en de standaardfout. **Project informatie**

vanaf 1990: significante afname van <5% per jaar (-)
laatste 10 jaren: significante afname van <5% per jaar (-)

Nederland Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni). Weergegeven is het seizoensgemiddelde (rode punten), de trendlijn (donker gekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde lijn). **Project informatie**

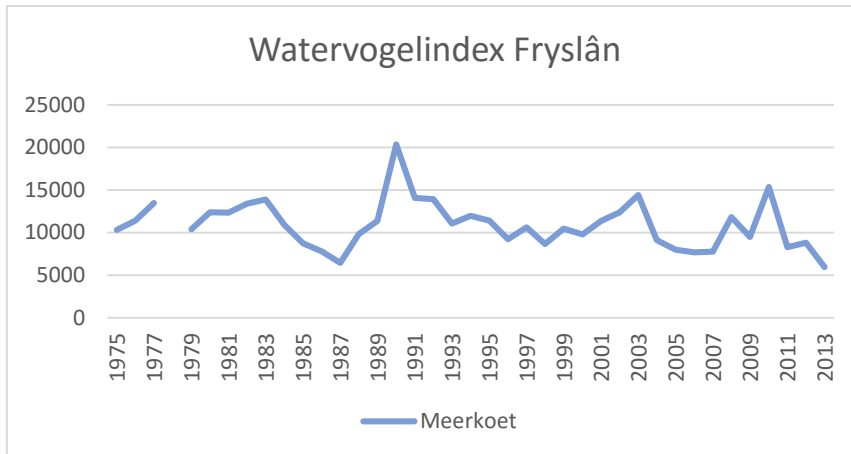
vanaf 1980: significante afname van <5% per jaar (-)
laatste 10 seizoenen: geen significante aantalsverandering (0)

De meerkoet vertoont landelijk als broedvogel een significante afname over een lange reeks van jaren. Als niet-broedvogel is er sinds 1980 een significante afname, maar treden er over de laatste 10 jaar geen significante aantalsveranderingen op.

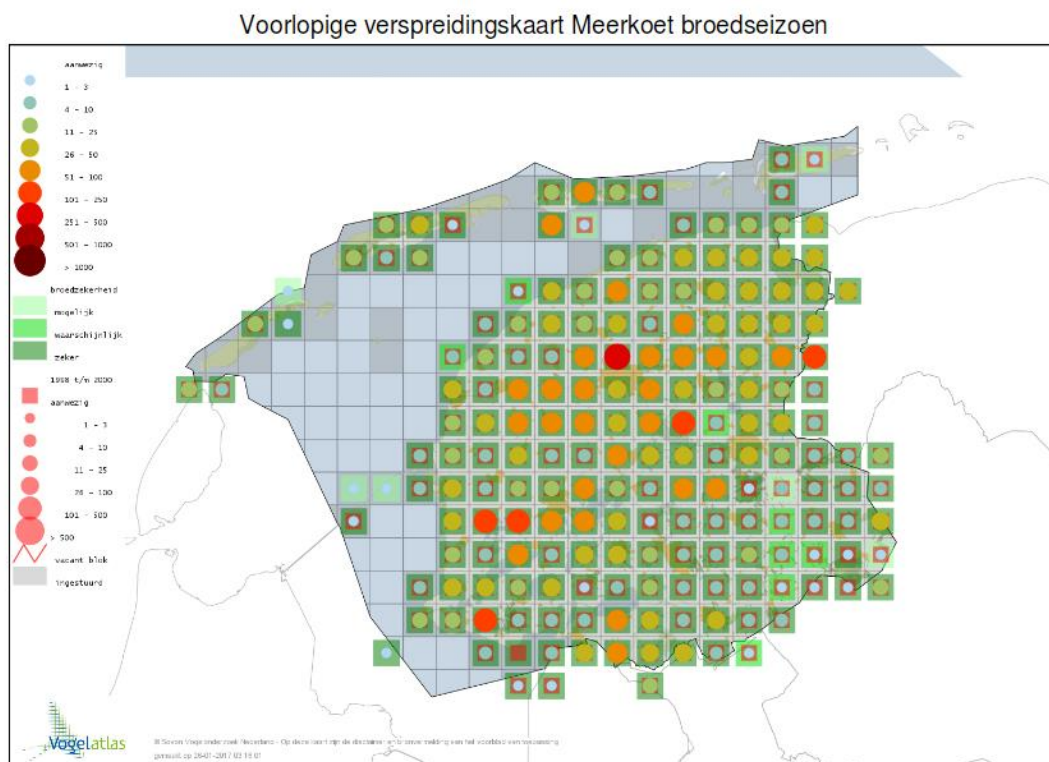
Volgens Vogel e.a, 2013 is de indicatieve staat van instandhouding (i-SVI) van de meerkoet als broedvogel gunstig; als niet-broedvogel is deze niet bepaald (n.v.t.).

Provinciaal

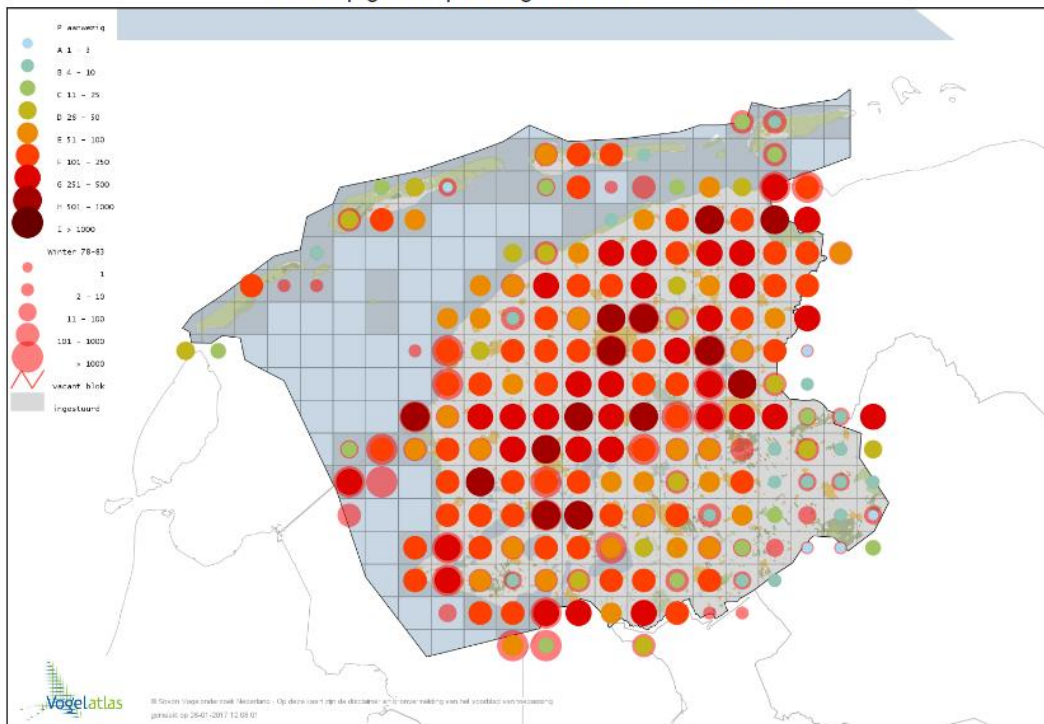
In Friesland is de soort stabiel sinds 1980.

De voorlopige verspreidingskaart van het Atlasproject van Sovon toont de provinciale verspreiding van de meerkoet in het broedseizoen en in de winter.

Voorlopige verspreidingskaart Meerkoet winter

Bron: www.sovon.nl/vogelatlas

Voorjaarstellingen

Voorjaarstellingen van de meerkoet hebben tot dusver niet systematisch plaatsgevonden. Op vrijwillige basis konden jagers en wildbeheereenheden (WBE's) tellingen invoeren in het Fauna Registratie Systeem (FRS). Een deel van de WBE's voert sinds 2015 de gegevens van de voorjaarstelling in FRS in, zie ... De data zijn voorsnog te beperkt om uitspraken te kunnen doen over de ontwikkeling van de populatie. Door de wettelijke verplichting tot het aanleveren van telgegevens zal in de toekomst wel beschikt kunnen worden over voldoende data.

Voorjaarstelling Meerkoet			
WBE	WBE naam	2015	2016
19	Terschelling	0	16
34	Aengwirden-Schoterland	56	0
117	De Dongeradielen	384	658
195	It Butenfjild	540	1088
206	Tsjonger en AldDjip	67	0
244	De Marne	290	0
247	Drachten en omstreken	0	327
250	Kuinder en Linde	19	71
267	Utingeradeel	0	178
Totaal		1356	2338

3. Schade

De meerkoet kan schade veroorzaken aan landbouwgewassen. Voor maatregelen om schade te voorkomen of te beperken wordt verwezen naar de website van het Faunafonds (Handboek Faunaschade 2009). Over de afgelopen jaren zijn door BIJ12 Faunafonds per jaar in totaal de volgende schadebedragen getaxeerd. Alle schade had betrekking op blijvend grasland.

FBE	Fryslân	
diersoort	12 Meerkoet	
Som van taxbedrag_diersoort	Kolomlabels	
Rijlabels	grasland, blijvend	Eindtotaal
2012	€ 357	€ 357
2013	€ 428	€ 428
2014	€ 203	€ 203
2015	€ 177	€ 177
2016	€ 472	€ 472
Eindtotaal	€ 1.637	€ 1.637

Het valt op dat de totale jaarlijkse bedragen steeds lager zijn dan de per individueel geval gehanteerde som van de € 300 legeskosten, € 250 eigen risico en € 50 minimaal uit te keren bedrag.

4. Beheer

Tussen 1 januari 2009 en 1 mei 2011 werden 107 meerkoeten geschoten in de gemeenten Ferwerderadiel, Dongeradeel en Wûnseradiel ter voorkoming van belangrijke schade aan gras en in de gemeente Harlingen ter voorkoming van belangrijke schade aan graan. Tussen 1 mei 2011 en 1 mei 2013 werd geen gebruik gemaakt van de verleende ontheffing.

Volgens FRS zijn in de jaren 2014-2016 alleen in de WBE De Marne op een perceelsgebonden machtiging 3 bejagingsacties uitgevoerd in maart 2015, waarbij in totaal 23 meerkoeten zijn gedood.

5. Conclusies

- Tot 1 maart 2017 gold onder voorwaarden een ontheffing voor het doden van meerkoeten ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen in delen van de provincie.

- De meerkoet vertoont landelijk als broedvogel een significante afname over een lange reeks van jaren. Als niet-broedvogel is er sinds 1980 een significante afname, maar treden er over de laatste 10 jaar geen significante aantalsveranderingen op. In Friesland is de soort stabiel sinds 1980.
- Volgens Vogel e.a, 2013 is de indicatieve staat van instandhouding (i-Svl) van de meerkoet als broedvogel gunstig; als niet-broedvogel is deze niet bepaald (n.v.t.).
- De meerkoet kan schade veroorzaken aan grasland. De totale door BIJ12-Faunafonds getaxeerde bedragen zijn sinds 2012 lager zijn dan de per individueel geval gehanteerde som van de € 300 legeskosten, € 250 eigen risico en € 50 minimaal uit te keren bedrag.
- Van de ontheffing is zeer terughoudend gebruik gemaakt.
- De noodzaak ontbreekt om op voorhand een nieuwe ontheffing aan te vragen.